

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย และประเด็นที่จะทำการวิจัย จึงได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 7 ส่วนคือ

1. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้
2. ประชากร
3. กลุ่มตัวอย่าง
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ
 - 4.2 ตัวแปรตาม
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีการในการศึกษาวิจัยไว้ 2 วิธี คือ

1.1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวความคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review Literature) จากตำรา เอกสารทางวิชาการ บทความ ตลอดจนข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ข่าว สถานการณ์ต่าง ๆ จากสื่อมวลชน และแหล่งข้อมูลจากหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการเก็บในภาคสนาม

1.2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลเพียงครั้งเดียว แล้วนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุป

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไป และมีภูมิลำเนาในเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดมหาสารคาม คือ ในเขตพื้นที่ อำเภอวาปีปทุม อำเภอแกดำ และอำเภอบรบือ บางส่วน (ตำบลยาง ตำบลหนองม่วง และตำบลบัวมาศ)

3. กลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster or Area Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามเขตหมู่บ้าน จำนวน 362 หมู่บ้าน (ใช้จำนวนหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอวาปีปทุม 239 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอแกดำ 87 หมู่บ้าน อำเภอบรบือ (จากตำบลยาง 15 หมู่บ้าน ตำบลหนองม่วง 12 หมู่บ้าน ตำบลบัวมาศ 9 หมู่บ้าน) ใช้ขนาดตัวอย่างหมู่บ้านละ 7 คน รวมทั้งหมด 2,534 คน ซึ่งเพียงพอต่อการวิจัยตามหลักการที่กำหนดไว้ เพราะในทางหลักวิชาการ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 91) ขนาดตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งคำนวณจากจำนวนประชากร 100,000 คน ขึ้นไป หากต้องการความเชื่อมั่น 99% ต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 2,500 ตัวอย่าง

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ

มี 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยด้านสังคมเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง

4.1.1 ปัจจัยด้านสังคมเศรษฐกิจ มีตัวแปรย่อย 6 ตัวแปร คือ

1) เพศ

- ชาย
- หญิง

2) อายุ แบ่งเป็นกลุ่มอายุ

- 18-20 ปี
- 21-30 ปี
- 31-40 ปี
- 41-50 ปี
- 51 ปีขึ้นไป

3) การศึกษา ใช้การวัดเป็นระดับการศึกษา

- ประถมศึกษาลงมา
- มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า
- อุดมศึกษา

4) อาชีพ

- เกษตรกร
- รับจ้าง
- ค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- รับราชการ รัฐวิสาหกิจ
- กำลังศึกษา
- อื่น ๆ

5) รายได้ ได้แก่ รายได้จากการทำงานโดยคิดรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน แบ่งออกเป็น แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

- 3,600 บาทลงมา

- 3,601-5,000 บาท

- 5,001-15,000 บาท

- 15,000 บาทขึ้นไป

6) เขตที่อยู่อาศัย

- นอกเขตเทศบาล
- ในเขตเทศบาล

4.1.2 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา มีตัวแปรย่อย 2 ตัวแปร คือ

1) ตัวแปรความสนใจของประชาชน ประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ

(ข้อที่ 7-11) การวัดและการคำนวณให้คะแนน เป็นดังนี้

ข้อ 7 ความสนใจในประเภทของข่าวสาร พิจารณาจากสาระของแต่ละประเภทที่เป็นประโยชน์ในด้านความรู้ทางการเมือง หากประเภทข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์มากจะได้คะแนนมาก ทั้งนี้ได้กำหนดหาก

เลือกตอบ บันเทิง ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ สารคดี ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบ ประเภทข่าวสาร ได้ 3 คะแนน

ข้อ 8 ความถี่ในการติดตามข่าวสารสถานการณ์บ้านเมืองพิจารณาจากพฤติกรรมการติดตามข่าวสาร โดยถือเอาความถี่ของการติดตามข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เป็นหลักในการพิจารณา เพราะผู้ที่ติดตามข่าวสารสถานการณ์บ้านเมืองเป็นประจำย่อมจะมีความรู้ความเข้าใจสถานการณ์บ้านเมืองเป็นอย่างดี ทั้งนี้ได้กำหนด

เลือกตอบ ไม่เกิน 2 วันต่อสัปดาห์ ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ 3-5 วันต่อสัปดาห์ ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบ ทุกวัน ได้ 3 คะแนน

ข้อ 9 ความถี่ในการติดตามข่าวสารการเลือกตั้งพิจารณาจากพฤติกรรมการติดตามข่าวสาร โดยถือเอาความถี่ของการติดตามข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เป็นหลักในการพิจารณา เพราะผู้ที่ติดตามข่าวสารการเลือกตั้งเป็นประจำย่อมจะมีความรู้ความเข้าใจการเลือกตั้งเป็นอย่างดี ทั้งนี้ได้กำหนด

เลือกตอบ ไม่เกิน 2 วันต่อสัปดาห์ ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ 3-5 วันต่อสัปดาห์ ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบ ทุกวัน ได้ 3 คะแนน

ข้อ 10 ช่วงเวลาที่ติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง พิจารณาจากช่วงเวลาการติดตามข่าวสาร โดยถือเอาช่วงเวลาของการติดตามข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เป็นหลักในการพิจารณา เพราะแต่ละช่วงเวลา มีปริมาณข่าวสารและการนำเสนอข่าวมากน้อยแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะมีข่าวสารมากในช่วงกลางคืน รองลงมาเป็นช่วงเย็น ช่วงกลางวัน และช่วงเช้าตามลำดับ ทั้งนี้ได้กำหนด

เลือกตอบ ช่วงเช้า (ก่อน 08.00 น.) ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ ช่วงกลางวัน (ช่วงพักกลางวัน) ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบ ช่วงเย็น (หลังเลิกงาน) ได้ 3 คะแนน

เลือกตอบ ช่วงกลางคืน (ช่วงข่าวหนึ่งทุ่ม) ได้ 4 คะแนน

ข้อ 11 ความสนใจระดับวัตถุประสงค์ของการณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง พิจารณาจาก การแจ้งข่าวสารมุ่งเสนอข้อมูลข่าวสารทั่ว ๆ ไป ให้คนเกิดการรับรู้และตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น การชักจูงใจเป็นการเปิดช่องรับข่าวสารและเกิดการรับรู้แล้วจะถูกโน้มน้าวให้เปลี่ยนค่านิยมหรือทัศนคติ การระดมมวลชนเป็นการระดมให้คนเปลี่ยนแบบแผนของพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการและเห็นได้ชัดเจน การเปลี่ยนพฤติกรรมการเลือกตั้ง ทั้งนี้ได้กำหนด

เลือกตอบ เน้นแจ้งข่าวสาร ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ เน้นการชักจูงใจ ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบ เน้นการระดมมวลชน ได้ 3 คะแนน

คะแนนรวมของคำตอบ ทั้ง 5 ข้อ ถือเป็นดัชนีที่บ่งชี้ระดับความสนใจเกี่ยวกับ สถานการณ์บ้านเมืองและการเลือกตั้ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ช่วงคะแนน น้อยกว่า 5 ถือว่า มีความสนใจระดับต่ำ

ช่วงคะแนน 6 - 10 ถือว่า มีความสนใจระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 11 - 16 ถือว่า มีความสนใจระดับสูง

2) ตัวแปรทัศนคติต่อการเลือกตั้งและผู้สมัครประกอบด้วย ข้อถาม 10 ข้อ (ข้อที่ 13-21) โดยข้อที่ 12,17,18,19,20 เป็นข้อถามเชิงบวก ส่วนข้อที่ 13,14,15,16,21 เป็นข้อถาม เชิงลบ การวัดและการคำนวณให้คะแนน เป็นดังนี้

ตัวเลือก	ข้อถามเชิงบวก	ข้อถามเชิงลบ
เห็นด้วย	3	1
ไม่แน่ใจ	2	2
ไม่เห็นด้วย	1	3

คะแนนของคำตอบทั้ง 2 ประการ ถือเป็นดัชนีที่บ่งชี้ทัศนคติของประชาชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ช่วงคะแนนรวม 10 - 15 ถือว่ามีทัศนคติในทางที่ไม่ดี

ช่วงคะแนนรวม 16 - 30 ถือว่ามีทัศนคติในทางที่ดี

4.1.3 ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง มี 1 ตัวแปร

1) ตัวแปรความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการเมืองและการเลือกตั้ง ประกอบด้วยคำถาม 6 ข้อ (ข้อที่ 22-27) การวัดและการคำนวณให้คะแนน ถ้าตอบถูก ได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดไม่ได้คะแนน ดังนี้

ข้อ 22 กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มุ่งให้เกิด

เลือกตอบ การปฏิรูปทางการเมือง ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ คำตอบอื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

ข้อ 23 ระบบเลือกตั้ง ส.ส.

เลือกตอบ ใช้ระบบผสม ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ คำตอบอื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

ข้อ 24 ที่มาและการดำรงตำแหน่งของ ส.ว.

เลือกตอบเลือกตั้งจากประชาชนอยู่ในตำแหน่ง 6 ปี ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบคำตอบอื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

ข้อ 25 กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้บุคคล

เลือกตอบ มีหน้าที่ไปใช้สิทธิ ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ คำตอบอื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

ข้อ 26 เพื่อป้องกันผู้สมัครที่ซื้อสิทธิทราบว่า ผู้เลือกตั้งลงคะแนนตามที่

คาดหมายไว้หรือไม่

เลือกตอบ นับคะแนนทุกหน่วยรวมกัน ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ คำตอบอื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

ข้อ 27 ข้อดีประการหนึ่งของการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

เลือกตอบ เขตเลือกตั้งคือเขตประเทศ ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบ คำตอบอื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

คะแนนรวมของคำตอบ ทั้ง 6 ข้อ ถือเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงระดับความรู้ความ

เข้าใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน 0 – 2 ถือว่า มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ

ช่วงคะแนน 3 – 4 ถือว่า มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 5 – 6 ถือว่า มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง

4.2 ตัวแปรตาม ตัวแปรพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประกอบด้วยคำถาม

6 ข้อ (ข้อ 28-33) การวัดและการคำนวณให้คะแนนเป็นดังนี้

ข้อ 28 ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง

เลือกตอบ ไปทุกครั้ง ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบ ไปบ้าง ไม่ไปบ้าง ได้ 1 คะแนน

ข้อ 29 เหตุผลที่ไปใช้สิทธิ

เลือกตอบ ได้รับเงินซื้อเสียง ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบเกรงใจหัวหน้าคะแนน ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบถือเป็นหน้าที่และเพื่อรักษาสิทธิ ได้ 3 คะแนน

เลือกตอบอยากได้ผู้สมัครที่เป็นคนดี ได้ 4 คะแนน
 ข้อ 30 พฤติกรรมของประชาชนต่อประเด็นการรณรงค์“เขตปลอด
 การซื้อเสียง”

เลือกตอบไม่สนใจ ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบเข้าร่วมรณรงค์ตามสมควร ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบเข้าร่วมรณรงค์โดยยึดถือ

ข่าวสารเป็นหลักปฏิบัติ ได้ 3 คะแนน

ข้อ 31 พฤติกรรมของประชาชนต่อประเด็นการรณรงค์ “ให้เงินมา
 จงอย่ารับ...”

เลือกตอบรับเงินไว้ เลือกผู้ให้เงิน ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบรับเงินไว้ เลือกคนดี ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบรับเงินไว้ นำไปร้องเรียน ได้ 3 คะแนน

เลือกตอบไม่รับเงิน ได้ 4 คะแนน

ข้อ 32 พฤติกรรมของประชาชนเมื่อพบว่ามีผู้มาซื้อสิทธิ

เลือกตอบอยู่เฉยๆ ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบพูดคำหยาบว่าเป็นสิ่งไม่ดี ได้ 2 คะแนน

เลือกตอบแสดงตนต่อต้าน ได้ 3 คะแนน

ข้อ 33 ช่วงเวลาที่ตัดสินใจเลือกตั้ง

เลือกตอบในวันเลือก ได้ 1 คะแนน

เลือกตอบก่อนวันเลือก ได้ 2 คะแนน

คะแนนรวมของคำตอบ ทั้ง 6 ข้อ ถือเป็นดัชนีที่บ่งชี้ระดับความแตกต่าง
 ของพฤติกรรม การมีส่วนร่วมต่อต้านการซื้อสิทธิ-ขายเสียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน 1 – 6 ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับต่ำ

ช่วงคะแนน 7 – 12 ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 13 – 18 ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับสูง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามใช้แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนด
 กรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเนื้อหา ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดผัง
 การสร้างตามเนื้อหาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้นำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการรณรงค์

สื่อสารเพื่อต่อต้านการซื้อสิทธิ-ขายเสียง และนักวิจัย เพื่อตรวจสอบเนื้อหา ความถูกต้องและครอบคลุม ตรงตามพฤติกรรมที่ต้องการวัด แบบสัมภาษณ์ที่สร้างสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนมี 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และเขตที่อยู่อาศัย
2. ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสนใจของประชาชน มี 6 ข้อ โดยมี 5 ข้อ ที่ถามเกี่ยวกับ ประเภทของรายการหรือข่าว การติดตามข่าวสาร ความถี่ ระยะเวลา ช่วงเวลาในการติดตามข่าวสาร ส่วนอีก 1 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับความสนใจการรณรงค์เพื่อต่อต้าน การซื้อสิทธิ-ขายเสียง
3. ส่วนที่ 3 เป็นคำถามในเชิงบวกและลบ เพื่อวัดทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งและผู้สมัคร มี 10 ข้อ
4. ส่วนที่ 4 เป็นคำถามความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการเมืองและการเลือกตั้งที่ประชาชนควรทราบ มีจำนวน 6 ข้อ
5. ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มี 6 ข้อ เพื่อต้องการทราบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปเลือกตั้งหรือไม่ เหตุผลที่สำคัญที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงออกต่อการรณรงค์ให้ปลอดการซื้อเสียงและให้มีการเลือกตั้งโดยสุจริต การแสดงออกต่อผู้ซื้อสิทธิและตัดสินใจเลือกตั้งก่อนหรือในวันเลือกตั้ง
6. ส่วนที่ 6 เป็นการถามความคิดเห็นอื่น ๆ คือ สื่อหรือแหล่งข่าวที่รณรงค์ต่อต้านการ ซื้อสิทธิ-ขายเสียง พฤติกรรมที่ผู้สมัครใช้จูงใจประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ภาคส่วนที่ควรทำหน้าที่รณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ-ขายเสียง

6. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยมีแบบสัมภาษณ์ โดยให้เจ้าหน้าที่วิจัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และข้าราชการในพื้นที่ โดยมีการอบรมชี้แจงและมีการทดลองสัมภาษณ์ ออกไปสัมภาษณ์ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่กำหนด ในช่วงเดือน มกราคม 2544 ถึง สิงหาคม 2544

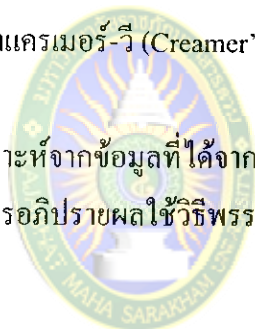
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประมวลผลข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS PC ประมวลผลข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

2.1 การอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลในแบบสัมพัทธ์ในประเด็นที่น่าสนใจ โดยแสดงตารางในรูปตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) และ ค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage)

2.2 การวิเคราะห์ด้วยค่าไคสแควร์ (Chi-squares Analysis) เป็นสถิติที่นำมาใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรที่น่าสนใจในข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยจะใช้ระดับนัยสำคัญที่ .05 และค่าแครเมอร์-วี (Cramer's V) ในการบอกค่าขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2.3 การวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยเอกสารประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จากการเก็บภาคสนาม ในการอภิปรายผลใช้วิธีพรรณนาความ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University